A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2016. június 9.*

„Fellebbezés — Kartellek — EK 81. cikk — Az útépítési bitumen spanyol piaca — A piac felosztása és az árak összehangolása — Az Európai Unió Törvényszéke előtti eljárás túlzott időtartama — Az Európai Bizottság előtti eljárás túlzott időtartama — A költségek miatti fellebbezés”

A C-616/13. P. sz. ügyben,

a **Productos Asfálticos (PROAS) SA** (székhelye: Madrid [Spanyolország], képviseli: C. Fernández Vicién abogada)

fellebbezőnek

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2013. november 27-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a másik fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: C. Urraca Caviedes és F. Castillo de la Torre, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: A. J. Rivas avocat)

alperes az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz, a negyedik tanács elnöke, az ötödik tanács elnökeként eljárva, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, az ötödik tanács bírájaként eljárva, D. Šváby (előadó), A. Rosas és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: spanyol.

## Ítéletet

1 Fellebbezésével a Productos Asfálticos (PROAS) SA az Európai Unió Törvényszéke 2013. szeptember 16-i CEPSA kontra Bizottság ítéletének (T-495/07, EU:T:2013:452; a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/38.710 – „spanyol bitumen”-ügy) 2007. október 3-án hozott C(2007) 4441 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat) őt érintő részének megsemmisítése, illetve másodlagosan a vele szemben kiszabott bírság csökkentése iránti keresetét.

## Jogi háttér

*Az 1/2003/EK rendelet*

2 Az [EK 81. cikkben] és [EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 205. o.) 31. cikke úgy rendelkezik, hogy „[a] Bíróság korlátlan jogkörrel rendelkezik az olyan határozatok felülvizsgálatára, amelyekben a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot határozott meg, [és hogy] törölheti, csökkentheti vagy növelheti a kiszabott bírság vagy kényszerítő bírság összegét”.

*Az 1998. évi iránymutatás*

3 A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az [ESZAK 65. cikk] (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásnak (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: 1998. évi iránymutatás) a jogsértés súlyának megállapítására vonatkozó 1. pontjának A. pontja szerint:

„A. Súlyosság

A jogsértés súlyosságának [helyesen: súlyának] megállapításánál figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét.

A jogsértéseket ennek megfelelően a következő három kategóriába kell majd sorolni: enyhe jogsértés, súlyos jogsértés és különösen súlyos jogsértés.

[...]

– különösen súlyos jogsértések:

Rendszerint az olyan horizontális korlátozások tartoznak majd ide [helyesen: tartoznak ide], mint az árkartell vagy a piacfelosztó kvóták alkalmazása [...]

Valószínű bírság: 20 millió [euró] felett.

[...]”

## A jogvita előzményei és a vitatott határozat

4 A jogvitának a megtámadott ítélet 1–89. pontjában bemutatott előzményeit a következőképpen lehet összefoglalni.

5 A jogsértéssel érintett termék az útburkoló bitumen, vagyis olyan bitumen, amelyen semmiféle átalakítást nem végeztek, és amelyet utak építéséhez és karbantartásához használnak.

6 A spanyol bitumenpiac egyrészt három gyártóból, a Repsol, a CEPSA-PROAS és a BP csoportokból, másrészt importőrökből áll, amelyek között a Nynäs és a Petrogal csoport szerepel.

7 A CEPSA-PROAS csoport az energiaágazatban tevékeny, tőzsdén jegyzett társaságok nemzetközi csoportja, amely több országban is jelen van. A PROAS, az 1991. március 1-jétől a Compañía Española de Petróleos (CEPSA) kizárólagos tulajdonában lévő leányvállalata, a CEPSA által előállított bitument forgalmaz, illetve más bitumenalapú termékeket gyárt és forgalmaz.

8 A BP csoport egy társasága által 2002. június 20-án a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.; a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) alapján benyújtott engedékenység iránti kérelme nyomán 2002. október 1-jén és 2-án vizsgálatokat végeztek a Repsol, a CEPSA-PROAS, a BP, a Nynäs és a Petrogal csoportoknál.

9 2004. február 6-án az Európai Bizottság [az EK 81. cikk] és [az EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló 17. (első) tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 11. cikkének (3) bekezdése alapján megküldte az érintett vállalkozásoknak az első csoport tájékoztatáskérést.

10 A Repsol csoport társaságai és a PROAS a 2004. március 31-i, illetve 2004. április 5-i faxban a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján, társasági nyilatkozat kíséretében kérelmet küldött a Bizottságnak.

11 A Bizottság, miután további négy tájékoztatáskérést intézett az érintett vállalkozásokhoz, formálisan megindította az eljárást, és 2006. augusztus 24–28. között kifogásközlést küldött a BP, a Repsol, a CEPSA-PROAS, a Nynäs és a Petrogal csoportok érintett társaságainak.

12 2007. október 3-án a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelyben megállapította, hogy a tizenhárom címzett vállalkozás az útburkoló bitumen ágazatban (a Kanári-szigetek kivételével) a spanyol területet érintően a piac felosztásából és az árak rögzítéséből álló megállapodások és összehangolt magatartások összességében vett részt.

13 A Bizottság úgy vélte, hogy mindkét megállapított versenykorlátozás, vagyis a piac felosztására vonatkozó horizontális megállapodások, valamint az árak összehangolása, természetükből adódóan az EK 81. cikk legsúlyosabb megsértésének minősülnek, amelyek – az ítélkezési gyakorlat szerint – már a jellegüknél fogva igazolhatják a „különösen súlyos” jogsértésnek való minősítést.

14 A Bizottság a kiszabandó bírság „kiindulási összegét” a jogsértés súlyára, az érintett piac 2001-ben 286 400 000 euróra becsült értékére, a jogsértés utolsó teljes évére, valamint arra tekintettel, hogy a jogsértés a bitumen egyetlen tagállamban való értékesítésére korlátozódott, 40 000 000 euróban határozta meg.

15 A Bizottság ezt követően a vitatott határozat címzett társaságait az eltérő bánásmód alkalmazása céljából különböző csoportokba sorolta annak függvényében, hogy mekkora jelentőségük volt az érintett piacon, így véve figyelembe a tényleges gazdasági lehetőségüket arra, hogy kárt okozzanak a versenyben.

16 A Repsol csoport és a PROAS, melyek piaci részesedése a 2001. üzleti évben 34,04%-ot, illetve 31,67%-ot tett ki, az első kategóriába kerültek, a BP csoport 15,19%-os piaci részesedéssel a második kategóriába, míg a Nynäs csoport és a Petrogal csoport, amelyek piaci részesedése 4,54% és 5,24% között mozgott, a harmadik kategóriába. Ennek alapján a Bizottság a kiszabandó bírságok „alapösszegét” a következőképpen határozta meg:

– első kategória a Repsol csoport és a PROAS számára: 40 000 000 euró;

– második kategória a BP csoport számára: 18 000 000 euró;

– harmadik kategória a Nynäs csoport és a Petrogal csoport számára: 5 500 000 euró.

17 Miután a bírságok „alapösszegét” a jogsértés időtartamának – mégpedig a PROAS esetében tizenegy év, hét hónap (1991. március 1-től 2002. október 1-ig) – függvényében megnövelte, a Bizottság megállapította, hogy a kiszabandó bírság összegét 30%-kal növelni kell azon súlyosító körülmény miatt, hogy e vállalkozás volt a szóban forgó kartell egyik fő „motorja”.

18 A Bizottság azt is megállapította, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján a PROAS-t megilleti a vele szemben egyébként kiszabandó bírság összegének 25%-os csökkentése.

19 E tényezők alapján a CEPSA-val és a PROAS-szal szemben egyetemlegesen 83 850 000 euró bírságot szabtak ki.

## A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

20 A Törvényszék Hivatalához 2007. december 20-án benyújtott keresetével a fellebbező a vitatott határozatnak az őt érintő részében történő megsemmisítését, másodlagosan pedig a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentését kérte. Kérte továbbá, hogy a Törvényszék a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

21 Keresetének alátámasztására a fellebbező nyolc jogalapot hozott fel.

22 A Törvényszék e jogalapok mindegyikét, így a keresetet teljes egészében elutasította.

23 A Bizottság a viszontkeresetében azt kérte, hogy a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva emelje meg a PROAS-szal szemben kiszabott bírság összegét; a Törvényszék e kérelemnek nem adott helyt.

## A felek kérelmei

24 Fellebbezésében a PROAS azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– határozzon az ügyben érdemben, anélkül, hogy visszautalná az ügyet a Törvényszék elé, és semmisítse meg a vitatott határozatot, vagy másodlagosan csökkentse a vele szemben kiszabott bírság összegét;

– másodlagosan utalja vissza az ügyet a Törvényszék elé, és

– a Bizottságot kötelezze mindkét eljárás költségeinek viselésére.

25 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést, és

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

**A fellebbezésről**

26 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a fellebbező négy jogalapra hivatkozik.

27 A négy részből álló első jogalapot az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, az EUMSZ 261. cikk és az 1/2003 rendelet 31. cikkének megsértésére alapítja. Az elsőként vizsgálandó második jogalapban a fellebbező azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte az 1998. évi iránymutatás 1. pontjának A. alpontját. A harmadik jogalapot az észszerű határidő betartása elvének megsértésére alapítja. A negyedik jogalap a Törvényszék eljárási szabályzata – a jogvitára alkalmazandó változatában – 87. cikke (2) bekezdésének megsértésére vonatkozik.

*Az 1998. évi iránymutatás 1. pontja A. alpontjának téves értelmezésére alapított, második jogalapról*

A felek érvei

28 A megtámadott ítélet 129–135., 140–143., 149. és 439–442. pontja ellen irányuló második jogalapjával a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette a jogbiztonság elvét, az egyenlő bánásmód elvét és a védelemhez való jogát, amennyiben az 1998. évi iránymutatás 1. pontja A. alpontjának téves olvasatából indult ki.

29 Elsősorban úgy véli, hogy e pont szövegéhez és a versenypolitika célkitűzésihez hűen a Törvényszéknek meg kellett volna vizsgálnia, hogy a Bizottság a bírság alapösszegének megállapításakor figyelembe vette-e a szóban forgó jogsértés piacra gyakorolt hatását, mivel ez a hatás a jelen ügyben „mérhető” volt.

30 Márpedig a Törvényszék elismerte, hogy a Bizottság e pont értelmében a vitatott jogsértést „különösen súlyos jogsértésnek” minősítette, és a bírság alapösszegét az ilyen jogsértések tekintetében meghatározott minimum kétszeresében állapította meg, anélkül azonban, hogy értékelte volna ennek hatását.

31 Ezáltal a Törvényszék veszélyeztette a Bizottság saját iránymutatásának rá nézve kötelező jellegét, lehetővé téve számára, hogy eltérjen korábbi határozathozatali gyakorlatától, és a fellebbező szerint megsértette a Charta 47. cikkét, amennyiben felállította annak megdönthetetlen vélelmét, hogy a kartellek „már a jellegüknél fogva” különösen súlyos jogsértésnek minősülnek.

A Bíróság álláspontja

32 A jelen jogalappal a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Bizottság 1998. évi iránymutatás 1. pontjának A. alpontja értelmében a vitatott jogsértést már jellegénél fogva „különösen súlyos” jogsértésnek minősíthette.

33 E tekintetben elegendő emlékeztetni arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az 1998. évi iránymutatásból következik, hogy a horizontális árkartelleket, illetve a piac felosztására irányuló horizontális kartelleket önmagában a jellegüknél fogva különösen súlyos jogsértéseknek lehet minősíteni, anélkül, hogy a Bizottság köteles lenne bizonyítani a jogsértés által a piacra gyakorolt

tényleges hatást (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 3-i Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ítélet, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 75. pont; 2009. szeptember 24-i Erste Group Bank és társai kontra Bizottság ítélet, C-125/07 P, C-133/07 P és C-137/07 P, EU:C:2009:576, 103. pont; 2013. május 8-i Eni kontra Bizottság ítélet, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 97. pont).

34 Ennélfogva a Törvényszék, anélkül, hogy megsértette volna a jogbiztonság elvét, az egyenlő bánásmód elvét, a fellebbező védelemhez való jogát, vagy akár a Charta 47. cikkét, és miután emlékeztetett a megtámadott ítélet 130. pontjában arra, hogy a vitatott jogsértés a piac felosztására vonatkozó horizontális megállapodások és az árak összehangolásának formáját öltötte, majd ezen ítélet 133. pontjában lényegében a jelen ítélet előző pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatot felidézte, helyesen utasította el a fellebbező azon érvelését, amely szerint a Bizottság az 1998. évi iránymutatás 1. pontjának A. alpontja értelmében a vitatott jogsértést nem minősíthette „különösen súlyos jogsértésnek” anélkül, hogy értékelte volna e jogsértés piacra gyakorolt hatását.

35 Következésképpen a fellebbezés második jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

*A Charta 47. cikkének, az EUMSZ 261. cikkének és az 1/2003 rendelet 31. cikkének megsértésére alapított, első jogalapról*

Az első jogalapnak a fellebbező által felhozott jogalapok elferdítésére, illetve a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértésére alapított, első és második részéről

– A felek érvei

36 Az első jogalapjának első részében a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 125., 127. és 140–142. pontjában elferdítette az általa felhozott jogalapokat. Egyrészt azt állapította meg, hogy a fellebbező csupán a szóban forgó jogsértés „különösen súlyos jogsértésnek” minősítését vitatta, önmagában a vele szemben kiszabott bírság alapösszegét azonban nem. Másrészt arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fellebbező a spanyol piac jellemzőire enyhítő körülményként, nem pedig a vitatott jogsértés kisebb súlyát bizonyító tényezőként hivatkozott.

37 Ezáltal a Törvényszék egyetlen pillanatban sem tette lehetővé számára, hogy a Bizottság által a vitatott határozatban megállapított 40 000 000 euró alapösszeget vitassa, és így ellehetetlenítette a védekezését.

38 E tekintetben a fellebbező az első jogalapjának a megtámadott ítélet 129–143., 149–160. és 439–446. pontja ellen irányuló második részében továbbá azzal érvel, hogy a Törvényszék, mivel nem végezte el az általa a jogsértés súlyára vonatkozóan felhozott érvek önálló értékelését, és csupán magáénak ismerte el a Bizottságnak a vitatott határozatban szereplő értékelését, valamint a Bizottságnak a saját iránymutatására vonatkozó értelmezését, megsértette „a vitatott határozatnak az EUMSZ 261. cikk és az 1/2003 rendelet 31. cikke szerinti korlátlan bírósági felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettségét”.

39 A fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék megelégszik azzal, hogy a jogsértés súlyára és földrajzi kiterjedésére vonatkozóan a vitatott határozatban szereplő kijelentéseket megismétli, jóllehet a fellebbező a Bizottsággal szemben kifogásolta, hogy e tekintetben nem indokolta kellően a határozatát. Úgy véli továbbá, hogy a jelen ügyben nem vette kellőképpen figyelembe azt, hogy a spanyol kormány nyomást gyakorolt, mivel különösen a megtámadott ítélet 138. pontjában megállapította, hogy e nyomásgyakorlás csupán a jogsértés nemzeti hatóságok által történő egyszerű jóváhagyásának vagy eltűrésének minősül. Ezenfelül úgy véli, hogy a Törvényszék a vitatott kartell piacra gyakorolt tényleges hatását illetően csupán az 1998. évi iránymutatásra utal, és a bírság alapösszegének kiigazítását illetően elfogadhatatlan indokolást ad.

40 Ráadásul a Törvényszék elmulasztotta „a [vitatott] határozat felülvizsgálatát az őt megillető korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása során”.

41 A Bizottság szerint az első jogalap első és második része nyilvánvalóan megalapozatlan.

– A Bíróság álláspontja

42 Az első jogalapnak az elsőként vizsgálandó második részét illetően elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásokban hozott határozatai bírósági felülvizsgálatának rendszere az intézmények jogi aktusainak az EUMSZ 263. cikkben létrehozott jogszerűségi vizsgálatából áll, amely az EUMSZ 261. cikk alapján és a fellebbezők kérelmére a Bizottság által e téren kiszabott szankciók tekintetében a Törvényszék által gyakorolt korlátlan felülvizsgálati jogkörrel egészíthető ki (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 71. pont).

43 E tekintetben, ahogyan azt a Bíróságnak már többször alkalma nyílt pontosítani, az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálat a Bizottság által az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott valamennyi határozatra kiterjed, melyeket a Törvényszék mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból alapos felülvizsgálatnak vet alá a fellebbezők által felhozott jogalapok fényében, és az általuk bemutatott bizonyítékok összességére tekintettel, függetlenül attól, hogy azok a határozat meghozatala előtt vagy után keletkeztek, hogy azokra már korábban, a közigazgatási eljárásban hivatkoztak vagy először a Törvényszékhez benyújtott keresetben mutatták be őket, amennyiben e bizonyítékok relevánsak a Bizottság határozatának jogszerűségi vizsgálatához (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 72. pont).

44 Azonban az EUMSZ 263. cikkben előírt jogszerűségi vizsgálattól eltérően e korlátlan felülvizsgálati jogkör szigorúan a bírság összegének meghatározására korlátozódik (2016. január 21-i Galp Energía España és társai kontra Bizottság ítélet, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 76. pont).

45 Ennélfogva a fellebbező első jogalapjának az EUMSZ 261. cikk és az 1/2003 rendelet 31. cikkének megsértésére vonatkozó második részét úgy kell érteni, hogy azon tény ellen irányul, hogy a Törvényszék nem végezte el a vitatott határozattal kiszabott bírság összegének korlátlan bírói felülvizsgálatát.

46 Márpedig meg kell állapítani, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 129–164. pontjában részletesen ismertette azokat a tényezőket, amelyeket a Bizottság a vitatott határozatban megállapított jogsértés súlyának értékeléséhez figyelembe vett.

47 E tekintetben a Törvényszék elsősorban azt állapította meg, hogy a Bizottság az 1998. évi iránymutatás 1. pontjának A. alpontja értelmében helyesen minősítette a vitatott jogsértést „különösen súlyos jogsértésnek”.

48 Másodsorban azt állapította meg, hogy a Bizottság mindenesetre érvényesen állapíthatta meg a PROAS-szal szemben kiszabott bírság alapösszegét 40 000 000 euró összegben anélkül, hogy figyelembe kellett volna vennie a kartellnek az érintett piacra gyakorolt tényleges hatását. Ezzel kapcsolatban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fellebbező nem bizonyította, hogy ezen piac kiterjedése nem bírt nemzeti dimenzióval. Ráadásul figyelembe vette az útépítési bitumen spanyol piacának összértékét a 2001. évben, valamint a PROAS piaci részesedését, amely 31,67%-ot tett ki.

49 Végül, e tényezőkre tekintettel a megtámadott ítélet 158. pontjában arra az álláspontra helyezkedett, hogy „még ha be is bizonyosodik, hogy a kartell ténylegesen nem gyakorolt hatást az érintett piacra, ez nem eredményezheti azt, hogy a Törvényszék módosítsa a bírság összegét”.

50 A megtámadott ítélet 439–446. pontjában foglalt indokolás amiatt sem kifogásolható, hogy a Törvényszék nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét. A Törvényszék ugyanis részletesen válaszolt a fellebbező kifogásaira, minden egyes kifogást megindokolva. Igaz ez először is a vitatott határozatnak a vitatott kartell piacra gyakorolt tényleges hatásának hiányával kapcsolatos indokolás elmulasztására, másodszor a megállapodások jogszerűségét illetően a jogsértésben részt vevő vállalkozásoknak a spanyol kormány által állítólagosan gyakorolt beavatkozás következtében történő összetévesztésére, harmadszor pedig a jogsértésben részt vevő vállalkozásoknak az útépítési bitumenből származó forgalma alapján mért fajsúlyának értékelésére vonatkozó kifogásra.

51 Ráadásul önmagában az, hogy a Törvényszék a PROAS-szal szemben kiszabott bírság tekintetében korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a megtámadott ítélet 157., 158. és 449. pontjában helybenhagyta a Bizottság által a vitatott határozatban elvégzett értékelés több olyan elemét, amelynek jogszerűségét azt megelőzően megállapították, nem minősíthető úgy, hogy a Törvényszék nem gyakorolta korlátlan felülvizsgálati jogkörét (lásd ebben az értelemben: 2013. május 8-i Eni kontra Bizottság ítélet, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 99. pont).

52 Egyébiránt, mivel a fellebbező a spanyol kormány által gyakorolt nyomásra vonatkozó bizonyítékok Törvényszék általi értékelését és különösen azt vitatja, hogy ezeket a bizonyítékokat a Törvényszék a jogsértés nemzeti hatóságok által történő egyszerű jóváhagyásának vagy eltűrésének tekintette, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a Törvényszék kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a tényállás megállapítására és mérlegelésére, valamint – főszabály szerint – az általa e tényállás alátámasztása érdekében elfogadott bizonyítékok megvizsgálására. Amennyiben a bizonyítékok megszerzése szabályszerűen történt, valamint az általános jogelveket és a bizonyítási teherre és a bizonyításfelvételre vonatkozó eljárási szabályokat tiszteletben tartották, kizárólag a Törvényszék feladata annak mérlegelése, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékoknak milyen bizonyító erőt tulajdonít. E mérlegelés tehát, eltekintve e bizonyítékok elferdítésétől, nem minősül a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésnek (2016. január 20-i Toshiba Corporation kontra Bizottság ítélet, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 40. pont).

53 Következésképpen az első jogalap második részét mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant el kell utasítani.

54 Az első jogalapnak a Törvényszék előtt felhozott jogalapok állítólagos elferdítésére vonatkozó első része, amely érvelés szerint a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a fellebbező csupán a szóban forgó jogsértés „különösen súlyos jogsértésnek” minősítését vitatta, önmagában a vele szemben kiszabott bírság alapösszegét azonban nem, hatástalan. Amint ugyanis a jelen ítélet 48. pontjából kitűnik, a Törvényszék semmi esetre sem szorítkozott a szóban forgó jogsértés „különösen súlyos jogsértésnek” minősítése vizsgálatára, hanem az alapösszeg megállapítását is megvizsgálta.

55 Ugyanez igaz arra az érvre, amely szerint a Törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fellebbező a spanyol piac jellemzőire enyhítő körülményként, nem pedig a vitatott jogsértés kisebb súlyát bizonyító tényezőként hivatkozott. Mivel ugyanis a Törvényszék az enyhítő körülmények értékelésekor megvizsgálta a fellebbezőnek a spanyol piac jellemzőire vonatkozó állításait, semmi esetre sem kifogásolható vele szemben, hogy nem vizsgálta meg azokat a jogsértés súlyának értékelésekor (lásd: 2013. december 5-i Solvay Solexis kontra Bizottság ítélet, nem tették közzé, C-449/11 P, EU:C:2013:802, 78. és 79. pont).

56 Következésképpen az első jogalap első részét mint hatástalant el kell utasítani.

Az első jogalapnak az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, harmadik részéről

57 A fellebbező az első jogalapjának harmadik részében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel a megtámadott ítélet 161–164. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság eltérhetett a versenyjog terén kialakított, különösen a az [EK 81. cikk] alapján megindított eljárásban (COMP/F/38.456 – „bitumen [Hollandia]”-ügy), 2006. szeptember 13-án hozott C(2006) 4090 végleges bizottsági határozatból kitűnő, korábbi határozathozatali gyakorlatától.

58 E tekintetben elegendő emlékeztetni arra – ahogyan a megtámadott ítélet 161. pontjában a Törvényszék is tette –, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata nem szolgál a versenyjogi bírságok megállapításának jogi hátttereként (2015. április 23-i LG Display és LG Display Taiwan kontra Bizottság ítélet, C-227/14 P, EU:C:2015:258, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59 Következésképpen a fellebbezés első jogalapjának harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az első jogalapnak a PROAS vitatott jogsértésben kifejtett szerepének Törvényszék általi tényleges elemzésének hiányára, és a kért pervezető intézkedések elrendelésének Törvényszék általi megtagadására alapított, negyedik részről

– A felek érvei

60 A fellebbező az első jogalapjának a megtámadott ítélet 209. és 215. pontja ellen irányuló negyedik részében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék egyrészt hibát vétett, amikor azzal az indokkal, hogy új állításról van szó, nem elemezte a fellebbező azon érvét, amely szerint az értékesítés kiszámításának Bizottság által alkalmazott módszere a kartellben kifejtett szerepének mesterséges megemeléséhez vezetett, mivel a Bizottság kizárta a kartell más résztvevői által a csoporton belül teljesített eladásokat, és az útépítési bitumenen kívüli termékek értékesítését.

61 Másrészt úgy véli, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor elutasította az irányuló pervezető intézkedések elrendelése iránti kérelmét, hogy a Bizottság nyújtson be olyan iratokat, amelyek lehetővé teszik a fellebbező számára annak megállapítását, hogy a Bizottság hibát ejtett a PROAS szóban forgó kartellben kifejtett szerepének megállapításakor. Ezáltal a Törvényszék ellehetetlenítette azt, hogy a fellebbező ténylegesen kifejthesse érvelését.

62 A Bizottság szerint az első jogalap ezen részét el kell utasítani.

– A Bíróság álláspontja

63 A fellebbező arra alapított kifogását illetően, hogy a Törvényszék ténylegesen nem elemezte a PROAS vitatott jogsértésben kifejtett szerepét, meg kell állapítani, hogy ez a megtámadott ítélet téves olvasatából ered.

64 A megtámadott ítéletből ugyanis kitűnik, hogy a Törvényszék megfelelően alátámasztva vetette el a fellebbező ezen kifogását. Így alapvetően a megtámadott ítélet 204–208. pontjában kifejtette annak indokát, hogy a Bizottság miért nem veheti figyelembe a bírság alapösszegének meghatározásához referenciaként szolgáló üzleti év szempontjából a Repsol csoport részéről a Composán Distribución SA-nak történő értékesítéseket, kiegészítésképpen pedig ezen ítélet 211–215. pontjában kifejtette, hogy a fellebbező semmiféle érvet nem hozott fel az ehhez a csoporthoz tartozó más társaságokkal kapcsolatban.

65 Ennélfogva, feltéve hogy a Törvényszék ugyanezen ítélet 209. pontjában tévesen állapította meg azt, hogy a fellebbező által e tekintetben előadott érvelés új, a tények szabad mérlegelése keretében jogilag megkövetelt módon ismertette azon megállapításának indokait, hogy a Bizottság a fellebbezővel szemben kiszabott bírság alapösszegének megállapításakor nem sértette meg sem az arányosság, sem az egyenlő bánásmód elvét.

66 A fellebbező által előterjesztett, pervezető intézkedések vagy bizonyításfelvétel iránti kérelem Törvényszék általi megtagadását illetően emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kizárólag a Törvényszék ítélheti meg, hogy esetlegesen szükség van-e kiegészíteni azokat az információkat, amelyekkel az előtte folyamatban lévő ügyben rendelkezik (lásd ebben az értelemben: 2013. március 14-i Viega kontra Bizottság ítélet, C-276/11 P, nem tették közzé, EU:C:2013:163, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Tekintettel arra, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 204–208. pontjában kellően indokolta a Repsol csoport részéről a Composán Distribucióннak történő értékesítésekre vonatkozó dokumentumok irrelevanciájának megállapítását, önmagában a fellebbező arra vonatkozó állításai, hogy adott esetben ezek a dokumentumok hasznosak lehetnek a védelme szempontjából, nem elegendő annak bizonyításához, hogy a Törvényszék nem a tények teljes ismeretében foglalt állást. Ennélfogva ezekből az állításokból nem lehet arra következtetni, hogy a Törvényszéket a pervezető intézkedések vagy bizonyításfelvétel lefolytatásának kötelezettsége terhelné (lásd analógia útján: 2015. március 19-i Dole Food és Dole Fresh Fruit Europe kontra Bizottság ítélet, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 59. pont).

68 Ebből következik, hogy ezt a kifogást mint megalapozatlant, így az első jogalap negyedik részét teljes egészében el kell utasítani.

69 A fentiekre tekintettel a fellebbezés első jogalapját el kell utasítani.

*Az észszerű határidő betartása elvének megsértésére alapított, harmadik jogalapról*

A felek érvei

70 A fellebbező a megtámadott ítélet 372–400. pontja ellen irányuló harmadik jogalapjában azt kifogásolja, hogy a Törvényszék egyrészt tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárást, amely közel öt év, négy hónapig tartott, észszerű határidőben folytatta le, és hogy ennélfogva nem sérült a megfelelő ügyintézés elve. E tekintetben azzal érvel, hogy ezen eljárás időtartamának észszerű jellege nem állapítható meg az 1/2003 rendeletben meghatározott elévülési idő Bizottság általi betartására tekintettel. Azt állítja továbbá, hogy az említett eljárás túlzott elhúzódása miatt vele szemben magasabb összegű bírságot szabtak ki, mint amelyet az észszerű határidőben befejezett eljárás esetében kiszabtak volna, tekintettel a Bizottság versenyszabályok megsértése terén való bírságkiszabási politikájának fokozatos szigorodására.

71 Másrészt kifogásolja a Törvényszék előtti bírósági eljárás túlzott időtartamát – mégpedig öt év, kilenc hónap –, amelyet semmiféle kivételes körülmény nem indokol.

72 Tekintettel arra, hogy a közigazgatási és bírósági eljárások időtartama együttvéve meghaladja a tizenegy évet, amelyhez hozzáadódik a jelen fellebbezés elbírálásának időtartama, a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság közvetlenül érvényesítse az észszerű határidő betartása elvének és a megfelelő ügyintézés elvének megsértéséből eredő következményeket, azáltal, hogy a megtámadott ítéletet hatályon kívül helyezi, és a vitatott határozat megsemmisítése érdekében az ügyet visszautalja, vagy másodlagosan azáltal, hogy ez alapján csökkenti a bírság összegét, anélkül, hogy a kártérítés iránti kereset Törvényszék elé terjesztésére kötelezné.

73 A Bizottság azzal érvel, hogy az észszerű határidőnek mind a közigazgatási, mind pedig a bírósági eljárásban való megsértésére vonatkozó állításokat illeti, a fellebbező feladata, hogy a Törvényszékhez kártérítési keresetet nyújtson be. Hozzáteszi, hogy mindenesetre a fellebbező nem szolgál semmiféle olyan adattal, amely azt bizonyítaná, hogy a Bizottság előtti eljárás és/vagy a Törvényszék előtti eljárás – akár külön-külön, akár együttesen nézve – az ügy körülményeire tekintettel túlzottan hosszú volt.

A Bíróság álláspontja

74 A jelen jogalap első részét illetően, amelyben a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a közigazgatási eljárást észszerű határidőben folytatták le, emlékeztetni kell arra, hogy bár az észszerű határidő betartása elvének megsértése indokolhatja az EUMSZ 101. cikken és az EUMSZ 102. cikken alapuló eljárás során hozott határozat megsemmisítését akkor, ha az érintett vállalkozás védelemhez való jogának megsértésével jár (lásd ebben az értelemben: 2006. szeptember 21-i Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ítélet, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 42. és 43. pont), az ilyen közigazgatási eljárás észszerű határidejének Bizottság általi megsértése – amennyiben bebizonyosodik – nem eredményezheti a kiszabott bírság összegének csökkentését (lásd ebben az értelemben: 2014. május 8-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, C-414/12 P, nem tették közzé, EU:C:2014:301, 109. pont).

75 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy a megtámadott ítélet 375–377. pontjában a Törvényszék jogerősen megállapította, amit a fellebbező a jelen fellebbezésben nem vitatott, hogy a fellebbező nem bizonyította, hogy a védelemhez való jogának gyakorlására hatással lehetett a közigazgatási eljárás állítólagosan túlzott időtartama.

76 Ennélfogva a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor elutasította a fellebbező arra irányuló jogalapját, hogy a vitatott határozatot a közigazgatási eljárás állítólagosan túlzott időtartama miatt meg kell semmisíteni.

77 E tekintetben az, hogy az említett eljárás túlzott elhúzódása miatt a fellebbező szerint vele szemben magasabb összegű bírságot szabtak ki, mint amelyet az észszerű határidőben befejezett eljárás esetében kiszabtak volna, ezen érv tisztán spekulatív jellege miatt irreleváns.

78 A felperes által ezzel kapcsolatban előadott érvelést következésképpen mint megalapozatlant el kell utasítani.

79 Mivel a fellebbező másodlagosan a vele szemben kiszabott bírság összegének a közigazgatási eljárás állítólagosan túlzott elhúzódása miatti csökkentését kéri, meg kell jegyezni, amint azt a jelen ítélet 74. pontja felidézi, hogy ez az érvelés hatástalan.

80 Ennélfogva a harmadik jogalap első része nem állja meg a helyét.

81 E jogalap második részét illetően, amelyben a fellebbező azt kifogásolja, hogy a Törvényszék megsértette az észszerű időn belüli határozathozatalhoz való jogát, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely uniós bíróság megsérti a Charta 47. cikkének második bekezdéséből eredő azon kötelezettségét, hogy az előtte folyamatban lévő ügyeket észszerű időn belül tárgyalja, ezt a Törvényszék előtt indított kártérítés iránti eljárás keretében lehet szankcionálni, mivel az ilyen kereset hatékony jogorvoslatot képez. Ezért az észszerű időn belüli határozathozatal Törvényszék általi elmulasztásából eredő kár megtérítése iránti kérelmet nem lehet fellebbezés formájában közvetlenül a Bíróság elé terjeszteni, hanem azt magához a Törvényszékhez kell benyújtani (lásd különösen: 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062,

66. pont; 2014. október 9-i ICF kontra Bizottság ítélet, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 57. pont; 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 17. és 18. pont).

82 Az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése értelmében hatáskörrel rendelkező Törvényszék, amelyhez kártérítési keresetet nyújtottak be, köteles az ilyen keresetről a kifogásolt időtartamú eljárás alapjául szolgáló jogvitában eljárótól eltérő összetételű tanácsban határozatot hozni (lásd különösen: 2014. július 10-i Telefónica és Telefónica de España kontra Bizottság ítélet, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 67. pont; 2014. október 9-i ICF kontra Bizottság ítélet, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 58. pont; 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 19. pont).

83 Ugyanakkor, mivel a jelen ügyben nyilvánvaló – anélkül, hogy a feleknek erre vonatkozóan további adatokkal kellene szolgálniuk –, hogy a Törvényszék kellően súlyosan megsértette az ügy észszerű időn belüli elbírálására vonatkozó kötelezettségét, a Bíróság ezt megállapíthatja (lásd különösen: 2014. október 9-i ICF kontra Bizottság ítélet, C-467/13 P, EU:C:2014:2274, 59. pont; 2014. november 12-i Guardian Industries és Guardian Europe kontra Bizottság ítélet, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 20. pont).

84 Márpedig a jelen ügyben erről van szó. A Törvényszék előtti eljárás időtartama, vagyis közel öt év, kilenc hónap, amelybe többek között azon közel négy év, két hónapos időszak is beletartozik, amely bármiféle eljárási cselekmény nélkül telt el – amint azzal a fellebbező érvel, és amint az a jelen ítélet 92–94. pontjából kitűnik – az írásbeli szakasz lezárulta és a tárgyalás között, nem magyarázható sem az ügy jellegével vagy bonyolultságával, sem pedig az ügy összefüggéseivel.

85 Mindazonáltal a jelen ítélet 81. pontjában kifejtett megfontolásokból következően a jelen jogalap második részét el kell utasítani.

86 Következésképpen a fellebbezés harmadik jogalapját teljes egészében el kell utasítani.

*A Törvényszék eljárási szabályzata – a Törvényszék előtti eljárásra alkalmazandó változatában – 87. cikke (2) bekezdésének megsértésére alapított, negyedik jogalapról*

87 A fellebbező a negyedik jogalapjával azt állítja, hogy a Törvényszék megsértette a Törvényszék eljárási szabályzata 87. cikkének (2) bekezdését a jogvitára alkalmazandó változatában, mivel a PROAS-t kötelezte a költségek viselésére, holott tekintettel arra, hogy mindkét fél részlegesen lett pernyertes, a költségeket meg kellett volna osztania köztük.

88 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint abban az esetben, amennyiben a Bíróság a fellebbezés minden más jogalapját elutasította, a Törvényszék költségekre vonatkozó határozatának állítólagos jogellenességére utaló kérelmeket az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének második bekezdése alapján – amelynek értelmében a fellebbezés nem vonatkozhat kizárólag a költségek összegére vagy arra, hogy a költségek viselésére melyik felet kötelezték – mint elfogadhatatlanokat el kell utasítani (lásd ebben az értelemben: 1995. január 13-i Roujansky kontra Tanács végzés, C-253/94 P, EU:C:1995:4, 13. és 14. pont; 2014. október 2-i Strack kontra Bizottság ítélet, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, 151. pont).

89 Mivel a fellebbező a fellebbezés első három jogalapja tekintetében pervesztes lett, így a költségek megosztásával kapcsolatos, utolsó jogalapot elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

90 Ennélfogva a fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

**A költségekről**

91 Az eljárási szabályzat 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről.

92 Ugyanezen szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amelyet e szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

93 Mivel a PROAS pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a jelen fellebbezési eljárásban felmerült költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

**1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.**

**2) A Bíróság a Productos Asfálticos (PROAS) SA-t kötelezi a költségek viselésére.**

Aláírások